

EL LLENGUATGE

26/V/1977

Confiança i temença

Hom considera que els sufixos de derivació -ança i -ença — amb els quals hem creat paraules com confiança i temença— no són sinó simples variants dels sufixos ància i ència, que són els que observem en mots com ignorància i diferència. Els noms obtinguts amb aquests sufixos solen ésser derivats de verbs, però en molts casos procedeixen, de fet, d'adjectius acabats en -ant i -ent, amb els quals aquells noms observen una correspondència.

Un bon nombre —no tots— de noms derivats acabats en -ança corresponen, també, a noms del castellà formats amb el sufix «-anza», variant de «-ancia». Però aquest fet ja no s'esdevé en cap cas en els noms del català acabats en «-ença», que corresponen sempre a noms del castellà acabats en «-encia» o bé formats amb altres sufixos. Per tot plegat, doncs, i com que la formació de noms derivats no se subjecta a normes estrictes, no resultarà supèrflua una ullada als noms acabats en -ança i -ença, molts dels quals, sense una acció que els posi en relleu, corren el risc de restar arraconats o d'ésser substituïts per formes indegudes.

No podem fer altre que indicar uns quants exemples, que configuren un cert esquema. Noms com aliança, confiança, esperança, ordenança, enyorança i venjança, corresponen a noms del castellà també en «-anza». Però alternança, concordança, observança, insignificança, perseverança i estança ja corresponen a noms del castellà en «-ancia» —fet, doncs, que cal tenir present a fi de no deixar-s'hi influir. Algunes altres, com delectança, frisança, benaurança, malaaurança, malastruança, recança, reviscolança i vacança (usat, especialment, en plural: vacances) ja són formes característiques del català. I els tres següents, assegurança, esgarrifança, versemblança, mereixen destacar-se perquè són els que ens han de fer evitar sengles barbarismes: «seguro», «escalofrio» i «verosimilitud».

Pel que fa als acabats en -ença, alguns corresponen a noms del castellà en «-encia»: aparença, creença, tinença, avinença; o bé la majoria, a noms formats amb altres sufixos: acoliença, coneixença, creixença, defallença, naixença, prometença, temença. Només la influença (grip) correspon «influenza», però es tracta d'un mot d'origen italià.

ALBERT JANE